

ประเทศไทยในกระแส AEC: มายาคติ ความเป็นจริง โอกาสและความท้าทาย

ประเทศไทยกำลังจะก้าวเข้าสู่กระแส AEC ในปี พ.ศ. 2558 ซึ่งปัจจุบันสังคมไทยยังมีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับผลกระทบและสิ่งที่จะเกิดขึ้นจากการรวมตัวประชาคมเศรษฐกิจดังกล่าว

การเตรียมพร้อมที่ดีและเหมาะสมนั้นควรเกิดมาจากความเข้าใจที่ถูกต้องถึงความเป็นจริง โอกาสและความท้าทายที่จะเกิดขึ้นกับกระแส AEC ดังกล่าวด้วย

ผลงานวิจัย “ประเทศไทยในกระแส AEC: มายาคติ ความเป็นจริง โอกาสและความท้าทาย” โดย ดร.สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ ดร.เสาวร็จ รัตนคำฟู และคณะ นำเสนอ “ความเป็นจริง” เกี่ยวกับการรวมกลุ่มทางภูมิภาคในมุมมองของคณะผู้วิจัย เพื่อเพิ่มความเข้าใจและส่งเสริมทัศนคติที่ถูกต้องของสังคมต่อโอกาสและผลกระทบของ AEC ต่อไป

ความเป็นจริง 3 ประการของ AEC - ด้านการค้า ด้านการลงทุน ด้านแรงงาน

ด้านการค้า

- การลดอัตราภาษีศุลกากรระหว่างประเทศอาเซียนส่วนใหญ่เหลือร้อยละ 0 แล้ว
- มูลค่าการค้าของไทยกับกลุ่มประเทศอาเซียนมีแนวโน้มสูงขึ้น โดยเฉพาะสัดส่วนการค้าระหว่างไทยกับ กัมพูชา ลาว พม่าและเวียดนาม (CLMV) ที่สูงอย่างมาก

ด้านการลงทุน

- ในช่วงสี่ปีที่ผ่านมา ธุรกิจไทยไปลงทุนในอาเซียนมากกว่าที่อาเซียนมาลงทุนในไทย โดยมุ่งไปที่กลุ่มพลังงานและสาธารณูปโภค วัสดุก่อสร้าง ปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์
- การลงทุนโดยตรงของไทยในต่างประเทศเพิ่มสูงขึ้นในช่วงเวลาที่ผ่านมาโดยอาเซียนเป็นแหล่งลงทุนโดยตรงที่สำคัญของไทย และอาเซียนเป็นผู้ลงทุนโดยตรงอันดับต้น ๆ ของไทยรองจากญี่ปุ่น

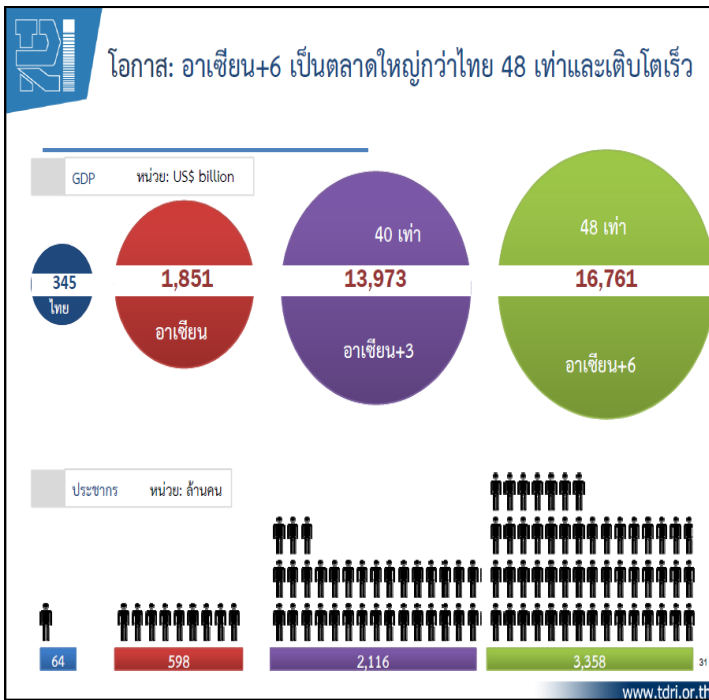

ด้านแรงงาน

- ในปี 2553 มีแรงงานต่างด้าวในไทยที่ได้รับอนุญาตทำงานกว่า 1.35 ล้านคน และในจำนวนนี้ กว่า 1.18 ล้านคนมาจากอาเซียน (ส่วนใหญ่มาจาก กัมพูชา ลาวและพม่า)
- แรงงานจากกัมพูชา ลาวและพม่าที่ทำงานกรรมกรและงานรับใช้ในบ้านในประเทศไทยมีอยู่กว่า 1.14 ล้านคน

มายาคติ	ข้อเท็จจริง
1) ในปี 2558 ประเทศไทยจะเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมหาศาลจากการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน	<ul style="list-style-type: none"> • ในปี 2558 จะยังไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงใหญ่ต่อประเทศไทย • การเปิดเสรีการค้าสินค้า ด้วยการลดภาษีศุลกากรตามกรอบเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA-CEPT) เริ่มมีมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536 และเกือบเสร็จสมบูรณ์แล้ว • การเปิดเสรีภาคบริการและการลงทุน ยังไม่มีความคืบหน้ามาก และมีข้อจำกัดของกฎหมายภายในประเทศของไทย
2) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานทุกประเภทโดยเสรี	<ul style="list-style-type: none"> • การเคลื่อนย้ายแรงงานวิชาชีพมีเพียง 8 วิชาชีพที่อยู่ภายใต้ข้อตกลงและยังไม่มีความคืบหน้ามาก • การเคลื่อนย้ายแรงงานต้องเป็นไปตามกฎหมายภายในประเทศซึ่งปัจจุบันยังมีข้อจำกัดเรื่องภาษาในหลายวิชาชีพ
3) ในปี 2558 นักลงทุนอาเซียนจะสามารถลงทุนในธุรกิจบริการในอาเซียนได้อย่างเสรี โดยไม่มีข้อจำกัด	<ul style="list-style-type: none"> • ในปี 2558 ต่างชาติอาเซียนจะถือครองหุ้นในธุรกิจบริการได้อย่างน้อยร้อยละ 70 แต่การเปิดเสรีภาคบริการขึ้นอยู่กับกฎหมายภายในประเทศของแต่ละประเทศ
4) การรวมตัวทางเศรษฐกิจของอาเซียนคล้ายกับสหภาพยุโรป (EU) จึงมีความเสี่ยงในลักษณะเดียวกัน	<ul style="list-style-type: none"> • ระดับการบูรณาการทางเศรษฐกิจของ AEC แตกต่างจากสหภาพยุโรปมาก • ประชาคมอาเซียน – เป็น Free Trade Area และมีการเคลื่อนย้ายทุนและแรงงานเสรีจำกัดมากและแต่ละประเทศยังคงไว้ซึ่งอำนาจอธิปไตย • สหภาพยุโรป – เป็น Economic Union ซึ่งมีการจัดตั้งหน่วยงานที่มีอำนาจเหนือรัฐ

โอกาสของ AEC ต่อประเทศไทย

1) โอกาสของฐานการรวมกลุ่มเศรษฐกิจที่ใหญ่ขึ้น

- RCEP (อาเซียน บวกกับจีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ออสเตรเลีย อินเดีย และ นิวซีแลนด์) จะเป็นการรวมกลุ่มเศรษฐกิจที่ใหญ่ที่สุดในโลก
- ไทยจะเป็น 'ฮับ' ของแถบอาเซียน ซึ่งจะสามารถพัฒนาบริการต่าง ๆ ขึ้นมารองรับ เช่น การขนส่งและโลจิสติกส์ ท่องเที่ยว รักษาพยาบาลเพื่อรองรับการขยายตัว

2) โอกาสด้านแรงงาน

- ค่าจ้างแรงงานในประเทศเพื่อนบ้านหลายแห่งถูกกว่าไทยมาก
- กำลังแรงงานในประเทศที่มีค่าจ้างแรงงานต่ำกว่าไทย เช่น อินโดนีเซียมีกำลังแรงงานกว่า 116.4 ล้านคนและมีอัตราการว่างงานกว่า 7.8% และประเทศเวียดนามมีกำลังแรงงานกว่า 50.1 ล้านคน และมีอัตราว่างงาน 4.6%

3) โอกาสด้านการเข้าถึงพลังงาน

- ประเทศไทยพึ่งพาพลังงานจากประเทศเพื่อนบ้านสูง เช่น ก๊าซธรรมชาติจากพม่า (19.3% ของก๊าซทั้งหมด) ถ่านหินจาก อินโดนีเซีย (34.7%) และ ปริมาณไฟฟ้าที่ใช้ในประเทศได้มาจากลาวกว่า 7.2%
- อาเซียนยังมีศักยภาพด้านพลังงานที่สูง เช่น พลังงานน้ำในการผลิตไฟฟ้าจากแม่น้ำโขงในลาว และแม่น้ำสาละวินของพม่า

ความท้าทาย

การปฏิรูปเชิงโครงสร้างและกฎระเบียบ

- การเปิดเสรีการค้าอย่างต่อเนื่อง ลดอุปสรรคการค้าจากมาตรการที่ไม่ใช่ภาษีศุลกากร (NTM) การผ่อนคลายนกฎแหล่งกำเนิดสินค้า เปิดเสรีการค้าบริการสำหรับธุรกิจที่ยังผูกขาด
- การอำนวยความสะดวกทางการค้า (trade facilitation) การปรับปรุงพิธีการศุลกากรให้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ รวมถึงการเชื่อมโยงกับระบบชำระเงิน
- การอำนวยความสะดวกทางการลงทุน (investment facilitation) ปรับปรุงการคืนภาษีให้ดีขึ้น การสนับสนุนให้เงินทุนเพียงพอกับธุรกิจไทยในการลงทุนในต่างประเทศ การจัดตั้งหน่วยงาน one-stop service ให้ข้อมูลคำปรึกษาอำนวยความสะดวกแก่ธุรกิจเพื่อการลงทุน

การสร้างความเสมอภาคในการพัฒนาในอาเซียน และการกระจายประโยชน์อย่างเป็นธรรม

- ไทยควรให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาแก่ประเทศเพื่อนบ้านในด้านโครงสร้างพื้นฐานและสังคม เช่น ถนน การศึกษา การสาธารณสุข เป็นต้น
- ควรคุ้มครองแรงงานต่างด้าวในประเทศไทยอย่างเป็นธรรม
- ควรส่งเสริมให้เกิดการลงทุนที่เอื้อต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศเพื่อนบ้าน
- ควรร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในการแก้ปัญหาข้ามพรมแดน ไม่ว่าจะเป็นปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติด การค้ามนุษย์ เป็นต้น

การส่งเสริมให้ผู้ประกอบการไทยและคนไทยมีความสากลมากขึ้น

- คนไทยควรปรับเลิทัศนคติที่เห็นว่า เพื่อนบ้านเป็นศัตรูตามประวัติศาสตร์และความเชื่อที่ว่า คนไทยเหนือกว่า
- คนไทยควรปรับระดับการใช้ภาษาอังกฤษและภาษาอาเซียนให้ดีกว่าปัจจุบัน ทั้งนี้ จากการสำรวจคะแนนสอบวัดภาษาอังกฤษ TOEFL ปรากฏว่า คนไทยอยู่ลำดับสุดท้ายในอาเซียน
- ควรมีการส่งเสริมการเรียนรู้ระหว่างวัฒนธรรมอาเซียน โดยแลกเปลี่ยนระหว่างประชาชน หัวเมืองใหญ่และการใช้สื่อบันเทิงเพื่อเพิ่มมิติด้านวัฒนธรรมให้กับประชาคมอาเซียนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

